

## บทที่ ๑

### บทนำ

#### ๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาไม่ว่ารูปแบบใดหรือโดยใคร ก็ล้วนแต่เป็นเรื่องของการสร้าง การพัฒนา คนให้เป็นมนุษย์ ที่มีคุณภาพ ยกระดับทักษะความคิดและจิตใจให้สูงขึ้นเพื่อเป็นกำลังในการพัฒนาตนเอง ให้ก้าวหน้าไปสู่ความเจริญงอกงามและมั่นคง การศึกษาจึงเป็นมากกว่าขั้นตอนหนึ่งในชีวิต ที่ทุกคนต้องก้าวผ่านเปรียบเสมือนปัจจัยที่ห้าที่ทุกคนต้องแสวงหาและเพิ่มพูน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่อง\*

เรามักเรียกติดปากกันว่า “บัณฑิต” คือ ผู้ที่มีปัญญา ทรงความรู้ แต่การเป็นบัณฑิตที่ดีนั้น จำเป็นต้องมีคุณธรรม จริยธรรมที่ถูกต้อง และเป็นผู้ที่ประกอบด้วยกายสุจริต วาจาสุจริต ใจสุจริต ถึงจะถือได้ว่าเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์นอกจากนั้นการศึกษายังมีจุดมุ่งหมายหลัก ๆ ๓ ประการ คือ

๑. ผู้เรียนมีความสุข ใฝ่รู้ มีความคิดสร้างสรรค์ และมีคุณธรรมจริยธรรม
๒. ผู้เรียนค้นพบตัวเองและนำความรู้ ความสามารถ ตลอดจนศักยภาพที่ตนมีออกมาใช้ได้
๓. ผู้เรียนช่วยเหลือตนเองและสังคมได้

การสร้างพฤติกรรมของเด็กตามหลักจริยธรรมทางพระพุทธศาสนาได้ถือว่ายัยรุ่นเป็นวัยที่ขาดการยับยั้งชั่งใจ ขาดความอดทนอดกลั้นความลำบากตรากตรำ ต่อทุกขเวทนา ต่อการกระทบกระทั่งต่อการช่วยวน ช่วยเหลือสิ่งต่าง ๆ หรือสังคมที่เสื่อมโทรมและถ้อยคำที่เขากล่าวร้าย อันมาแล้วไม่ดีต่อทุกขเวทนา ทางกายที่เกิดขึ้นแล้วอันกล้าแข็ง เผ็ดร้อน ไม่เป็นที่น่ายินดีอาจทำให้เกิดการทะเลาะวิวาท หรือ อาจกลายเป็นปัญหาใหญ่โต ทำให้รุนแรงถึงแก่ชีวิตได้ ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องให้สถาบันทางศาสนาได้เข้ามามีบทบาทต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอย่างเป็นระบบ จากการไปอยู่ปรนนิบัติและศึกษาเล่าเรียนกับพระสงฆ์ ซึ่งพระสงฆ์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่กุลบุตร จะเห็นได้ว่า การอบรมสั่งสอนคุณธรรมจริยธรรมใน

---

\* นางสาววิสราร วงษ์จำ, การประชุมทางวิชาการ การวิจัยทางการศึกษาม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, ๒๕๓๗), หน้า ๑.

วัดเช่นนี้ จึงเน้นหนักเรื่องศีลธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนา และอาจจัดได้ว่า เป็นการอบรมสั่งสอนที่ได้ผลมาก<sup>๒</sup>

ปัจจุบันการเรียนรู้ของเด็ก เป็นเพียงการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่รัฐกำหนดไว้ เป็นการเรียนแบบจำ ไม่ได้เรียนคิดที่สำคัญไม่ค่อยมีการปลูกฝังการเรียนการสอนคุณธรรมจริยธรรม อันเป็นเครื่องกำกับสติปัญญาอารมณ์ของเด็ก ทั้งเนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในช่วง ๒-๓ ทศวรรษที่ผ่านมา ทำให้วิถีชีวิตของคนไทยเปลี่ยนแปลงไปมาก ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับวัด และโรงเรียนกับวัดห่างเหินกันไปด้วย นอกจากนี้ การที่โรงเรียนส่วนใหญ่ตั้งอยู่นอกวัด ก็ทำให้โอกาสที่วัดจะช่วยพัฒนาจิตใจเยาวชนมีน้อยลงกว่าแต่ก่อน<sup>๓</sup> ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กมีมากมาย เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาเด็กหนีโรงเรียน ปัญหาเด็กติ๊กน การคบเพื่อนชั่ว การปรับตัว สุขภาพอนามัย การศึกษา ศีลธรรม และปัญหาการกระทำความผิดกฎหมายบ้านเมือง ยาเสพติดเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาด้านอื่นๆ ตามมาอีกมากมายหลายประการ ทั้งในด้านตัวผู้เสพเองและด้านสังคมควบคู่กันไป ซึ่งเป็นการบั่นทอนความเจริญก้าวหน้าของสังคมและความมั่นคงของประเทศชาติ ทั้งยังเป็นเสมือนตัวเชื่อมโยงให้เกิดปัญหาสังคมด้านอื่นๆ เช่น อาชญากรรม ปัญหาความยากจน เป็นต้น เด็กและเยาวชน หากไม่ได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาแล้ว ย่อมพลาดพลั้งไปทำความชั่ว สร้างความเดือดร้อนแก่ตนเอง ครอบครัว และสังคมโดยส่วนรวมได้ ฉะนั้น เด็กและเยาวชน จึงควรได้รับการปลูกฝัง<sup>๔</sup>

การอบรมสั่งสอนให้บุคคลเป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรม เป็นหน้าที่หลักสำคัญยิ่งประการหนึ่งของพระสงฆ์ ในฐานะเป็นผู้นำ เพราะพระพุทธศาสนามีความสัมพันธ์กับวิถีชาวพุทธ ในฐานะเป็นสถาบันหนึ่งของสังคมที่มีความสำคัญ ให้ความหมายเป็นสัญลักษณ์แห่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติ เป็นที่มาและถ่ายทอดวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนชนบท วัดและพระสงฆ์มีอิทธิพลและบทบาทในวิถีชีวิตของประชาชนมาก เพราะวัดและพระสงฆ์เป็นศูนย์รวมทางด้านจิตใจ<sup>๕</sup> ศีลธรรม และพฤติกรรมต่าง ๆ ของประชาชนทั้งในทางสังคม วัฒนธรรมและศาสนา สำหรับพระสงฆ์นั้นมิใช่จะมีบทบาทหน้าที่ใน

<sup>๒</sup> ไพฑูรย์ สินดารัตน์, ความรู้คู่คุณธรรม: รวมบทความเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมและการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๕.

<sup>๓</sup> ทศนีย์ ทองสว่าง, สังคมไทย, ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒ, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๗), หน้า ๒๓๗.

<sup>๔</sup> สำนักงานพัฒนาคุณธรรม กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการพัฒนาคุณธรรม, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศาสนา, ๒๕๓๒), หน้า ๓๕.

<sup>๕</sup> ไพฑูรย์ สินดารัตน์, ความรู้คู่คุณธรรม: รวมบทความเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมและการศึกษา, หน้า ๑๐๕ - ๑๐๘.

การเรียนรู้และเผยแผ่พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเท่านั้น ยังมีบทบาทพัฒนาตนเองเพื่อเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชนอีกด้วย<sup>๖</sup>

การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔-๖ ควรจะให้ความรู้ในรูปแบบการชี้แนะแนวทางที่ตามระดับชั้นการศึกษาพร้อมทั้งการแนะแนวทางให้ผู้เรียนรู้ถึงประโยชน์และโทษ ในการประพฤตินั้น ๆ และให้ผู้ศึกษาสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้จนทำให้เกิดความเคยชินจนกลายเป็นลักษณะนิสัย โดยเฉพาะชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับการปฏิบัติตามหลักธรรมที่ได้รับจากการปลูกฝังมาจนนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ในด้านความเมตตา ด้านความเสียสละ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความสามัคคี ยิ่งในสภาพความเจริญที่รออยู่ข้างหน้าการพัฒนาไปสู่ความเป็นสากลที่ปรากฏอยู่ทุกวันนี้ ก็ยังมีความจำเป็นต้องเร่งรัดให้การฝึกอบรมในเรื่อง จริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาแก่เด็กอย่างจริงจัง เพื่อเตรียมเยาวชนให้พร้อมที่จะรับมือกับสภาพความเจริญที่มาพร้อมกับปัญหาซึ่งปัญหาดังกล่าวนั้นคือรากเง้าแห่งปัญหาที่แท้จริง คือ การที่นักเรียน นักศึกษาไม่ได้รับการกล่อมเกลาทางด้านจิตใจถูกละเลยจากสถานศึกษาที่จะปลูกฝังในเรื่องศีลธรรม จริยธรรม จนทำให้ขาดความสำนึกจากหน้าที่ขาดความรับผิดชอบชั่วดี ขาดการใช้สติพิจารณาขบคิด และแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอกที่ไม่เหมาะสม ประกอบด้วยสภาพแวดล้อมรอบตัวนักเรียน ที่ยุ่ง ส่งเสริม ชักจูง และโน้มน้าวอย่างต่อเนื่อง<sup>๗</sup> ด้วยรูปแบบที่มีการพัฒนาอย่างหลากหลาย ทำให้ยากต่อการควบคุม ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ให้สัมฤทธิ์ผลได้ ภายใต้อาณัติวิวัฒน์ เว้นแต่นักเรียน จะถูกจัดระเบียบทางความคิดจนมีจิตใจที่ใฝ่ดี และมีพลังที่เข้มแข็งสามารถเป็นภูมิคุ้มกันด้านทานเหตุปัจจัยในทางเสื่อมที่จะเข้ามาทำลายคุณภาพชีวิตที่ดีงามได้<sup>๘</sup>

สภาพแวดล้อมของโรงเรียนฉิมพลี ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ เช่น ปัญหาความยากจน ครอบครัวแตกแยก กำพร้ามารดาบิดาเลี้ยงดูหรือกำพร้าทั้งคู่ ต้องอาศัยอยู่กับญาติ ซึ่งปัญหาเหล่านี้มีผลต่อการพัฒนาการเรียน การสอนอยู่พอสมควร ทำให้การศึกษาไม่ได้รับผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร

<sup>๖</sup> อ้างใน แผนพัฒนาจริยศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มืออบรมหลักสูตรการส่งเสริมสุขภาพจิต และป้องกันปัญหาสุขภาพจิตของประชาชนโดยพระสงฆ์, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๘), หน้า ๒๑.

<sup>๗</sup> สุมณ อมรวิวัฒน์ อ้างใน รายงานผลการวิจัย ผลกระทบของโครงการปลูกฝังศีลธรรมด้วยการสอบปัญหาธรรมะ, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๓), หน้า ๑๕.

<sup>๘</sup> กรมการศาสนา, กระทรวงวัฒนธรรม, แผนปฏิบัติการ/โครงการ ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมประชาชน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๕, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สงฆ์สันติและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), ๒๕๔๕), หน้า ๑๓.

โรงเรียนฉิมพลี ได้มีแนวนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนานักเรียนสู่โรงเรียนวิถีพุทธ เพื่อพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สติปัญญา สังคม ซึ่งตรงกับปรัชญาของโรงเรียนฉิมพลีว่า มุ่งมั่นศึกษา พัฒนาความดี ชีวิตมีสุข และตรงกับเป้าประสงค์ที่ว่า นักเรียนมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงามและภูมิปัญญาไทย นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ นักเรียนตระหนักถึงภัยของยาเสพติด และไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับทั้งทางตรงและทางอ้อมและห่างไกลจากอบายมุขทุกชนิด และรู้จักนำสิ่งที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการเรียนและการประกอบอาชีพของตนเอง สามารถแก้ไขปัญหาและพึ่งพาตนเองได้ ละทำให้เด็กมีการพัฒนาการในการดำเนินชีวิตที่ประสบความสำเร็จอย่างมีความสุข

ปัญหาของนักเรียนในปัจจุบัน ขาดการส่งเสริมหรือพัฒนาการพฤติกรรมทางจริยธรรมอย่างเต็มที่ ซึ่งหมายถึงการแสดงออกทางกาย วาจา และใจ ที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนั้นยอมรับ ไม่ผิดศีลธรรมจริยธรรม ประเพณีอันงดงามของวัฒนธรรมอันดีของไทย ซึ่งการจัดเกลา นั้นควรได้รับความร่วมมือจากครูอาจารย์ ผู้ปกครองและได้รับการปลูกฝังอย่างเป็นระบบระเบียบซึ่งได้แก่ การมีความเมตตา ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี สิ่งเหล่านี้ เป็นจริยธรรมขั้นพื้นฐานที่เราควรปลูกฝังและแสดงให้เห็นว่าคุณค่าของจริยธรรม พร้อมทั้ง ครูอาจารย์และผู้ปกครองควรปฏิบัติตนให้นักเรียนเห็นและเป็นแบบอย่าง ประโยชน์ที่จะได้จากการขัดเกลาเด็กให้มีความพัฒนาการจริยธรรมผู้ที่สมบูรณ์ คือ ทำให้เด็กเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสงบสุข ซึ่งสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐที่ปฏิรูปการศึกษา ตัวชีวิตที่จะช่วยพัฒนาให้เด็กนักเรียนเป็นคนที่ดีสมบูรณ์ได้นั้นจำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งผู้วิจัยนั้นมีความสนใจที่จะศึกษาการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของนักเรียนของเด็กนักเรียนโรงเรียนฉิมพลี ๔ ด้าน คือ ด้านความมีเมตตา ด้านความเสียสละ ความซื่อสัตย์ และความสามัคคี ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นแนวทางการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้าน คนเก่ง คนดี และมีความสุข เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาพฤติกรรมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนและเป็นการส่งเสริมการศึกษาที่มุ่งให้เด็กนั้นมีพัฒนาการตามรูปแบบการศึกษาที่ดีและเกิดการพัฒนาต่อไป

## ๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของนักเรียนและตามความคิดเห็นของครูผู้สอนประถมศึกษาปีที่ ๔-๖

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ ๔-๖

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการปลูกฝังการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความเห็นของนักเรียนและตามความคิดเห็นของครูผู้สอนประถมศึกษาปีที่ ๔-๖

## ๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเพื่อสำรวจการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของนักเรียนโรงเรียนนิมพลี ซึ่งเป็นปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการพัฒนาของโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้ศึกษาการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของนักเรียนใน ๔ ด้าน คือด้านความเมตตา ด้านความเสียสละ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความสามัคคี

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่

๑) นักเรียนประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ โรงเรียนนิมพลี จำนวน ๒๕๕ คน

๒) ครูผู้สอนนักเรียนประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ โรงเรียนนิมพลี จำนวน ๑๕ คน

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านตัวแปร

๑)นักเรียนประถมศึกษาปีที่ ๔-๖

ตัวแปรต้น ได้แก่

- เพศ
- อายุ
- ระดับชั้นที่ศึกษา
- ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา

ตัวแปรตาม คือ การปฏิบัติตนตามหลักธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนนิมพลี ใน ๔ ด้าน คือ

- การปฏิบัติตนตามหลักธรรมด้านความเมตตา

- การปฏิบัติตนตามหลักธรรมด้านความเสียสละ
- การปฏิบัติตนตามหลักธรรมด้านความซื่อสัตย์
- การปฏิบัติตนตามหลักธรรมด้านความสามัคคี

## ๒) ครูผู้สอน

๑) ตัวแปรต้นที่ศึกษาได้แก่ ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีผลต่อการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนฉิมพลี ใน ๔ ด้าน คือ

- การปฏิบัติตนตามหลักธรรมด้านความเมตตา
- การปฏิบัติตนตามหลักธรรมด้านความเสียสละ
- การปฏิบัติตนตามหลักธรรมด้านความซื่อสัตย์
- การปฏิบัติตนตามหลักธรรมด้านความสามัคคี

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลาตั้งแต่เดือน สิงหาคม พ.ศ.๒๕๕๕- มกราคม พ.ศ.๒๕๕๖

## ๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ การปฏิบัติตนตามหลักธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ โรงเรียนฉิมพลีเป็นอย่างไร

๑.๔.๒ การเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ โรงเรียนฉิมพลีทางส่วนบุคคลแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

๑.๔.๓ ข้อเสนอแนะแนวทางในการปลูกฝังการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ ๔-๖

## ๑.๕ สมมุติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน

๑.๕.๒ นักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน

๑.๕.๓ นักเรียนที่มีระดับชั้นที่ศึกษาที่ต่างกัน มีการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน

๑.๕.๔ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ต่างกัน มีระดับการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน

## ๑.๖ คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ ความเมตตา หมายถึง ความปรารถนาดี ไม่หวังสิ่งใดตอบแทน เป็นการเสียสละด้วยความรักอันบริสุทธิ์ เมื่อเห็นคนอื่นมีความทุกข์และความเดือดร้อนจะทนอยู่ไม่ได้ ต้องรีบให้การช่วยเหลือเท่าที่กำลังความสามารถของตนจะช่วยเหลือได้ และมีความยินดีในความสำเร็จของบุคคลอื่น โดยไม่มีความริษยา สนับสนุนแก่ผู้อื่นด้วยใจจริง และไม่หวังสิ่งใดตอบแทน

๑.๖.๒ ความเสียสละ หมายถึง การไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว การแบ่งปันให้ผู้ที่มีความได้รับ การช่วยเหลือทั้งทางร่างกาย กำลังทรัพย์และกำลังสติปัญญา

๑.๖.๓ ความซื่อสัตย์ หมายถึง การปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบอย่างตรงไปตรงมา ต่อหน้าที่ ตรงต่อความเป็นจริง และอย่างเหมาะสมที่กาย วาจา และใจ ต่อตนเองและสังคมโดยรวม

๑.๖.๔ ความสามัคคี หมายถึง ความสนิทสนมกลมเกลียว ความรักใคร่ปรองดองและความร่วมมือร่วมใจ การช่วยกันทำ ช่วยกันคิดหรือการแสดงออกซึ่งความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เพื่อทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม และกำลังกาย กำลังความคิดเห็น กำลังความรู้ โดยใช้ร่วมกันปฏิบัติงานด้วยความกลมเกลียว ไม่ทะเลาะวิวาท เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

๑.๖.๕ การปฏิบัติตนตามหลักธรรม หมายถึง การปฏิบัติตามจริยธรรมและหลักการปฏิบัติที่ดีงาม ซึ่งมีลักษณะจำเพาะและเป็นสิ่งที่มีคุณค่าในตัวเอง หรือสิ่งมีค่าภายใน แม้ว่าบุคคลอื่นจะเห็นหรือไม่ก็ตาม เช่นความเมตตา ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความบริสุทธิ์แห่งจิตใจ การมีปัญญาที่ถูกต้องดีงาม เป็นทั้งเป้าหมายและเป็นเหตุปัจจัยทำให้มีการปฏิบัติตามจริยธรรมทางสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ และบังเกิดผลดีอีกด้วยอันประกอบด้วยจริยธรรม

๑.๖.๖ เพศ หมายถึง ปัจจัยส่วนบุคคลของประชากร แบ่งเป็นเพศชายและหญิง

๑.๖.๗ อายุ หมายถึง ปัจจัยส่วนบุคคลของประชากร แบ่งเป็นกลุ่มอายุช่วง ตั้งแต่ ๘-๑๐ ปี ๑๑-๑๒ ปี และสูงกว่า ๑๒ ปี ขึ้นไป

๑.๖.๘ ระดับชั้น หมายถึง ประถมศึกษาปีที่ ๔-๖

๑.๖.๙ สังกัด หมายถึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๓

๑.๖.๑๐ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา หมายถึง ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมในภาคการเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๕

๑.๖.๑๑ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การศึกษาที่มุ่งให้ตอบสนองความต้องการทางการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน ซึ่งรวมถึงการเรียนการสอนในระดับต้น ซึ่งเป็นพื้นฐานให้แก่การเรียนรู้ขั้นต่อไป เช่นการศึกษาสำหรับเด็กวัยเริ่มต้น การศึกษาระดับประถม การสอนให้รู้หนังสือ

ทักษะความรู้ทั่วไป ทักษะเพื่อการดำรงชีวิต สำหรับเยาวชนและผู้ใหญ่ ในบางประเทศ การศึกษาพื้นฐานยังขยายขอบเขตไปถึงระดับมัธยมศึกษา

๑.๖.๑๒ ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้สอนนักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔-๖ ในปัจจุบัน

## ๑.๗ ประโยชน์ที่จะได้รับ

๑.๗.๑ ทราบระดับการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ ๔-๖

๑.๗.๒ ทราบผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ ๔-๖

๑.๗.๓ ทราบผลข้อเสนอแนะแนวทางการปลูกฝังการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีประสิทธิภาพให้แก่นักเรียนประถมศึกษาปีที่ ๔-๖

๑.๗.๔ ผลการวิจัยที่ได้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป